

Пролетарі всіх країн, єдняйтеся!

ЗА НАУКОВІ КАДРИ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 3 (1736).

20 СІЧНЯ 1989 РОКУ.

Ціна 2 коп.

ГОТУЄМОСЬ ДО ВИБОРІВ

В університеті розпочалась активна підготовка до виборів народних депутатів СРСР. У всіх колективах обрано представників для участі в загальноуніверситетських зборах по висуненню кандидата у депутати.

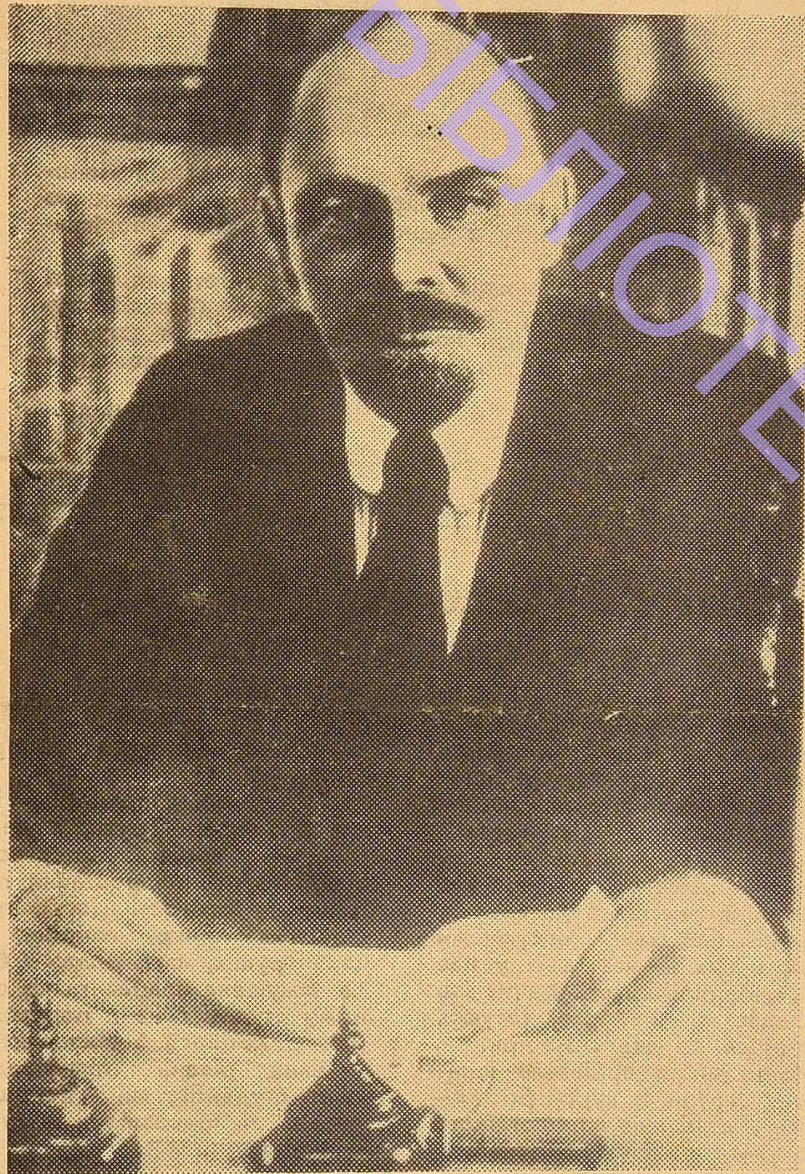
Готові списки агітаторів. Ними стануть найбільш досвідчені і політично зрілі студенти і співробітники вузу.

Повідомляючи про це, заступник секретаря парткому з організаційної роботи В. В. Глібов додає:

—Щойно закінчили складання списків осіб, рекомендованих до складу дільничних виборчих комісій. Їх в університеті буде дві — по вулиці Пастера і в головному корпусі на Петра Великого.

21 січня—день пам'яті В. І. Леніна

У кадрі—Ленін

У НОМЕРІ «ЗНК» ВІД 4 ЛИСТОПАДА 1988 р. МИ КОРОТКО РОЗПОВІЛИ ПРО НЕЩОДАВНО ВИЯВЛЕНУ ОДЕСЬКИМ КРАЄЗНАВЦЕМ М. Б. ПОЙЗНЕРОМ РАНІШЕ НЕВІДОМУ ПОШТОВУ ЛИСТІВКУ З ПОРТРЕТОМ В. І. ЛЕНІНА. ЗАРАЗ ДАЄМО ДЕТАЛЬНУ ІНФОРМАЦІЮ ПРО ІСТОРІЮ ЦІЄЙ ЛЕНІНСЬКОЇ ФОТОГРАФІЇ.

У жовтневі дні 1917 року в гущі подій, що розгорталися в революційному Петрограді, можна було побачити людину з фотоапаратом, яка скрупульозно фіксувала епізод за епізодом: вуличні бої, барикади, демонстрації, мітинги, оратори — робітники, солдати, матроси, інтелігенція — нічого не випускалося з поля зору. Воістину сама історія писалася об'єктивом. Як шкода, говорив Юрій Олеша, що світлопис — фотографія вийшла так пізно: ми могли б побачити живого Пушкіна, справжнє засідання Конвенту, Суворова біля підніжжя Альп... Але повернемося до нашого фотографа. Це був Петро Адольфович Оцуп (1883—1963 рр.), відомий уже тоді своїми фотопортретами видат-

них людей Росії: Толстого, Чехова, Горького, Кропоткіна, шлісельбурзців та ін. У Смоленському інституті, куди проринк невтомний фотограф, прагнув відобразити зовнішнє обличчя штабу революції і, звичайно, її вождя відбулася перша зустріч Оцупа з В. І. Леніним. Володимир Ілліч проявив великий інтерес до діяльності фотомайстра по увіковіченню «живої історії», але вважав за недоречне позувати перед об'єктивом, пообіцявши сфотографуватися у більш підходящий для цього час.

Минали дні, місяці, а приводу сфотографувати Ілліча в Оцупа все не було. Така можливість представилася майже через рік, коли Володимир Ілліч виздоровлював після поранення, отриманого в результаті замаху. Оцуп відвідав В. І. Леніна, щоб показати знімки, що розповідають про жовтневі події 1917 року. Винахідливий фотограф «на всяк випадок» прихопив з собою у Кремль і фотоапарат. Тут він нагадав Володимирі Іллічу про дану ним обіцянку сфотографуватися. Робити було нічого, довелося позувати. Так народилася знаменита фотосерія «16 жовтня 1918 р.».

Подальша доля цих фотографій вельми цікава: у 20-

роки вони видавалися вже у вигляді плакатів — портретів і поштових листівок, які видавалися не лише в нашій країні, але й за кордоном, а також Комінтерном.

Приводом для нашої розповіді про історію ленінської фотографії була знахідка нового невідомого зразка поштової листівки, основою для якої послужила одна з фотографій Оцупа — Ілліч за робочим столом на фоні книг. Випущена вона анонімною зарубіжним видавництвом. На зворотному боці листівки, щоправда, є маленьке клеймо видавництва чи друкарні, однак філокартистам, котрі займаються ленініаною, воно поки ні про що не говорить. Пошук триває.

Науковий співробітник Центрального музею В. І. Леніна у Москві Г. Носова, яка розповіла нам про деякі обставини створення цього фотосеріалу, запевняє, що «одеський варіант» листівки оригінальний і ще не описаний в літературі. Пропонуємо увазі читачів фоторепродукцію цього, за словами Г. Носової, невідомого кадрованого варіанту фотографії «В. І. Ленін за робочим столом у своєму кабінеті в Кремлі, 16 жовтня 1918 р., Москва».

О. ГУБАР.

Зустріч в університеті

О десятій годині ранку 14 січня велику хімічну аудиторію ОДУ заповнили студенти, викладачі, наукові співробітники — тут відбулася зустріч колективу університету з першим секретарем Одеського обласного комітету Компартії України Г. К. КРЮЧКОВИМ.

— Радий можливості поговорити з викладачами і студентами провідного вузу Одеси, — так розпочав свій виступ перший секретар обкому партії.

Георгій Корнійович докладно зупинився на актуальних питаннях нинішнього етапу перебудови.

Прапор перебудови, сказав він, підняла партія. У партії завжди були сили, що твердо стоять на ленінських позиціях. Ще задовго до квітневого (1985 р.) Пленуму ЦК КПРС була розроблена стратегія перебудови нашого суспільства.

Будь-яка тверезо мисляча людина розуміє, що інтуїтивно, імпровізовано такі серйозні кроки не робляться. Вже у вересні 1984 року на Всесоюзній науково-практичній конференції з

проблем соціалістичного будівництва у нашій країні в доповіді М. С. Горбачова, котрий тоді був секретарем ЦК КПРС, фактично були визначені основні напрями перебудови. На наступних Пленумах, XXVII з'їзді КПРС, XIX Всесоюзній партійній конференції програма перебудови поглиблювалася і конкретизувалася, і сьогодні ми маємо чітку концепцію розвитку партії і держави шляхом створення якісно нового радянського суспільства.

Партія виступає об'єднуючою, інтегруючою силою. Під виглядом розширення гласності, дехто намагається дискредитувати партію. І треба чітко собі уявляти, що по партії б'ють ті, хто хоче зірвати перебудову. Завжди, ніби партія блукає в пітьмі, — безпідставні, бо ми маємо чітку, обмірковану програму перебудови. Інша справа, що від етапу до етапу поглиблюється аналіз нагромаджених проблем, ускладнюються наші завдання. Але партія з самого початку розуміла, що перебудова вимагатиме титаничних зусиль і що вона бу-

де здійснюватися поетапно.

Так, проблеми треба вирішувати складні. Ще у передквітневий період було розроблено 110 значних документів, що характеризують різні сторони життя нашого суспільства. Всі вони були представлені на розгляд тодішнього Генерального секретаря ЦК КПРС Л. І. Брежнєва, але рішення так і не були прийняті.

Можна говорити про етапність і в осмисленні проблем, що нагромадилися в нашому суспільстві. Багато з них були порушені на Пленумах ЦК, в ході обговорення передз'їздовських документів. Етаним у цьому плані став січневий (1987 р.) Пленум ЦК КПРС.

Г. К. Крючков, який брав безпосередню участь у підготовці матеріалів цього Пленуму, згадує, що особливо гостро стояло питання про переродження в кадровому корпусі, про пасивність значної частини членів партії. Тому-то партія почала перебудову з самої себе, очищаючись від кар'єристів, користюбців, конформістів.

(Закінчення на 2-й стор.).

17 січня відбулися звітно-виборні збори первинної організації ветеранів війни і праці Одеського держуніверситету. Зі звітною доповіддю виступив голова ради ветеранів Г. Є. Дедякін.

Практична діяльність президії ради, що складалася з 15 чоловік, була спрямована головним чином на виховну ро-

ін, також ніде. Потрібна підходяща кімната. І це питання давно слід вирішити.

Не можна обминати побутові питання університетських ветеранів. Їм потрібна не просто увага, але й конкретна моральна та матеріальна допомога. Незадовільно забезпечуються ветерани путівками в санаторії та будинки відпочинку.

ПЕРЕБУДОВІ— ДОСВІД ВЕТЕРАНІВ

боту зі шкільною та студентською молоддю. Ветерани стурбовані тим, як живе і вирішує свої складні проблеми вузівський колектив.

Старі форми роботи, за словами доповідача, у період перебудови потребують критичної оцінки і перегляду. Зрозуміло одне: час покінчити з настановчим тоном. Бути ближче до молоді — значить поділовому, конкретно і без показного галасу брати участь у вирішенні її насущних проблем.

Доповідач говорив про потреби ветеранів. Немає можливості неформально зустрічатися самотнім людям — колишнім співробітникам університету, та й проводити офіційні заходи — засідання ради та

Парткому і ректорату, сказав на завершення Г. Є. Дедякін, слід більше уваги приділяти життю і діяльності ветеранської організації.

В обговоренні доповіді взяли участь робітник П. І. Лавренюк, голова комітету ДТСААФ ОДУ Г. М. Ахламов, пенсіонер П. І. Потапенко, студент IV курсу юрфаку, воїн-інтернаціоналіст О. Іващенко, доцент О. С. Степанова, робітник С. А. Ушарович, доцент І. Г. Батюк, директор УЕМ М. І. Абрамов, професор Р. О. Файтельберг, секретар парткому університету В. В. Анищук.

У своїх виступах учасники зборів істотно доповнили доповідь ради ветеранів.

(Закінчення на 2-й стор.).

Зустріч в університеті

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.)

Червневий, жовтневий Пленуми 1987 р., матеріали святкування 70-річчя Жовтня, лютневий Пленум 1988 р. сформулювали ідеологію перебудови. І, нарешті, XIX Всесоюзна партійна конференція прийняла резолюцію про політичну реформу. Чотири Пленуми відбулися після XIX партконференції. ЦК працює сміливо, енергійно, плідно, з великим навантаженням.

Наше суспільство змінилося. Утверджується соціалістичний плюралізм думок, який, втім, інколи розуміють як плюралізм політичний. Трапляються і перегини вправо і вліво. Але головне — в іншому: зростає активність і ініціатива народу, він творчо включається в перебудову.

Змінюється обстановка в духовній сфері. Утверджується нове політичне мислення. Є певні зрушення і в економіці, хоча такі темпи нас поки що не задовольняють. Але час минає, поступово нагромаджуються можливості для переходу в нову якість.

Не можна не сказати і про опір перебудові з боку консерваторів, корумпованих елементів, про спекуляції на лозунгах перебудови, про лівацькі заклинки форсувати її етапи. В цій гострій ситуації ми багато чекаємо від вузівських суспільствознавців, від інтелігенції в цілому. Давайце боротися за партію, давайце боротися за перебудову.

Ставлення трудящих до перебудови багато в чому залежить від вирішення соціальних проблем. А у нас, в Одеській області, можливості обмежені. І про це ми відверто сказали на обласній партконференції. Дві проблеми викликають особливу тривогу — житлова та про-

довольча. Дуже слабка у нас база будіндустрії. Але ці питання не можна вирішити без вирішення кадрових питань і питань трудової дисципліни. У цьому ми всі переконалися під час недавнього обмерзання.

Понад півтори години Г. К. Крючков відповідав на численні питання студентів, викладачів, співробітників університету: про перспективи міста та області, вільні економічні зони в нашому регіоні, екологічні проблеми, різні аспекти діяльності вузів, неформальні об'єднання, демократизацію внутрішнього життя, роботу місцевих органів МВС, проблему черг, про кооперацію і ціноутворення, комунальне господарство міста.

Чимало запитань надійшло від суспільствознавців: про викладання курсу історії КПРС, ставлення партії до неформальних організацій, внутріпартійну демократію, шляхи здійснення політичної реформи та ін. Були й питання щодо особистості першого секретаря обкому: склад сім'ї, попередня робота, як довго має намір залишатися в Одесі та ін.

Що стосується перспектив розвитку регіону, зокрема створення в Одесі вільної економічної зони, Г. К. Крючков відзначив, що вирішення цього питання повинно бути зваженим і обміркованим. Досвід КНР та Угорщини показує, що подібний варіант не завжди виправданий. Одеса вільною економічною зоною не буде. Але не виключено, що окремі райони області можуть бути переведені на режим вільної економічної зони. Голові міськвиконкому В. К. Симоненку доручено проробити це питання у Москві.

На питання «Як ви уявляєте тенденції розвитку Одеси — як кузні чи як здоров-

ниці?» перший секретар обкому відповів:

— Одеса — порт і великий науковий, культурний та курортний центр. На жаль, склалося так, що Одеса — і великий промисловий центр. Нам треба проводити лінію на вдосконалення промислового комплексу — реконструкцію, модернізацію, виведення окремих об'єктів за межі міста. Але розвивати як здоровницю. Це — справа непроста.

Про екологію. Березівський хімкомбінат: рішення було прийнято, і свого часу його підтримали і вчені Одеси. На дослідницькі та проектні роботи вже зроблено великі витрати. Будівництво комбінату не розпочато, і це питання знаходиться в стадії вирішення. Але вважаю, краще його не споруджувати.

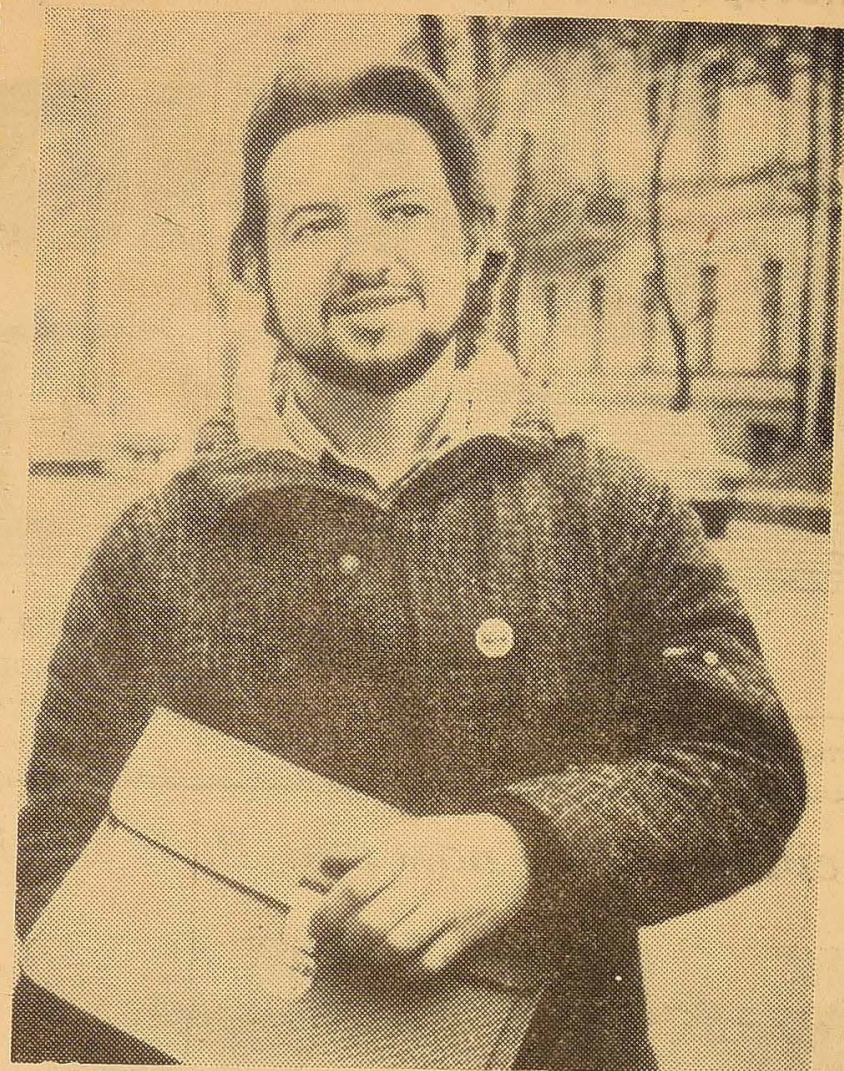
На питання про можливість одеської мафії, що викликало пошвавлення в залі, Георгій Корнійович відповів, що дещо вже зроблено для її викриття, але окремим особам вдалося уникнути відповідальності. Тому він особисто звернувся до Генерального прокурора СРСР і міністра внутрішніх справ СРСР з проханням допомогти відповідним органам Одеси ґрунтовно розібратися в цьому.

Про неформалів. Будь-який рух, якщо він щиро зацікавлений у прогресі нашого соціалістичного суспільства і не на словах, а на ділі сприятиме перебудові, завжди матиме підтримку партії.

Г. К. Крючков ґрунтовно відповів і на всі інші питання. У свою чергу він закликав колектив університету активно допомагати партії в боротьбі за перебудову, за торжество ленінських принципів у житті радянського суспільства.

О. ГУБАР,
М. ЩЕРБАНЬ.

обліковець

Наш фотокореспондент піймав об'єктивом Олексія Пономарьова саме тоді, коли той направлявся на свою ділянку для проведення перепису в одному з кварталів Суворівського району міста.

500 студентів — обліковців виділив університет для участі у Всесоюзному перепису населення. Серед них і Олексій, студент 3 курсу істафу, член комсомольського бюро факультету. Немає сумніву, що він сумлінно виконає свій громадський обов'язок.

Фото В. ПАЩУКА.

сесія

Оцінка—по кінцевому результату

РОЗПОЧАЛИСЯ ІСПИТИ. ПЕРШІ ВІДПОВІДІ, ПЕРША ОЦІНКА... І ПЕРШІ КОМЕНТАРІ ВИКЛАДАЧІВ.

Валентина Сергіївна Дзюбинська, доцент кафедри історії зарубіжної літератури:

— Я вважаю, що в даній сесії студенти поставлені у нерівні умови. Ті з них, хто пішов на перепис населення, оцінювалися за підсумками практичних занять (а їх у нас у семестрі всього 3), а ті, хто складає іспити зараз, готують матеріал за два семестри.

Сьогодні я приймала іспит у 4-ї групи II курсу російського відділення філологічного факультету. Повинна сказати, що студенти продемонстрували невисокий рівень підготовки, сподіваюся, що наступні групи складатимуть краще.

Валентина Олександрівна Попова, доцент кафедри російської мови:

— Перепис практично не вплинув на об'єктивність екзаменаційних оцінок. Головний акцент я роблю на практичному застосуванні знань. Тому оцінки, отримані студентами на семінарах, враховую в першу чергу. Сьогодні, у другій групі я поставила дві «трийки» і дві «п'ятірки», решта — «четвірки».

Олена Петрівна Муратчас-

ва, доцент кафедри історії КПРС:

— Сьогодні я приймала іспит у першої групи, а день тому — у третьої. Можу констатувати певне зростання політичної зрілості студентів. Однак є і прикри винятки. У цих групах, наприклад, я була змушена направити по одному студенту на перекладання. Хотілося б відзначити і низький рівень підготовленості студентів, які прийшли до нас за цільовими направленнями.

Нонна Михайлівна Шляхова, професор, декан філологічного факультету:

— Як ви знаєте, частина студентів нашого факультету, яка бере участь у переписі населення, вже склала сесію. Екзаменаційні оцінки вони отримали відповідно до поточних. Це об'єктивний шлях. Я гадаю, що наступну сесію ми проведемо також з максимальною орієнтацією на результати роботи студентів протягом семестру.

Інтерв'ю провів
О. НІКІШЕВ,
студент II курсу
філфаку.

Ще раз про анкету

На засіданні комітету комсомолу співробітники кафедри педагогіки ознайомили комсомольський актив з анкетною для оцінки участі студентів у самоврядуванні.

Анкета була складена з метою з'ясувати, що знають, уміють і до чого прагнуть студенти в практичній реалізації самоврядування. Даний варіант анкети був представлений на обговорення не для того, щоб її затвердили «більшістю голосів», а для з'ясування, які проблеми, що хвилюють студентський актив, не знайшли відбиття в анкеті. Анкетування передбачається

провести на всіх факультетах. Його результати, сподіваючись, допоможуть кожному студенту розібратися у своєму ставленні до студентського самоврядування і можливостях особистої участі в ньому. Тому всіх, хто має власну думку, цікаві конструктивні ідеї і пропозиції по реорганізації студентського самоврядування, ми запрошуємо на кафедру педагогіки по вівторках, четвергах та п'ятницях з 14.00 до 17.00 (гуманітарний корпус, аудиторія 158).

О. ВОВКОВА,
викладач кафедри педагогіки.

ПЕРЕБУДОВІ— ДОСВІД ВЕТЕРАНІВ

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.)

Про що говорили виступаючі? Про необхідність деяким керівникам на місцях бути більш чуйними і уважними до працюючих ветеранів (П. І. Лавренюк); про неприпустимість того, щоб студентську молодь напихали лише розважальними заходами — на них почуття обов'язку, патріотизму та інтернаціоналізму не виховаєш; про важливість більш тісної взаємодії ради ветеранів з воїнами-інтернаціоналістами і необхідність створення в університеті музею трудової слави (Г. М. Ахламов); про бездушне і ганебне неуважне ставлення до пенсіонерів і ветеранів у районних та міських партійних та радянських органах і необхідність представникам університету звернути на це увагу і вплинути всіма можливими засобами на чинуш та бюрократів (П. І. Потепенко).

О. Іващенко розповів про поневірвання університетських воїнів-інтернаціоналістів, про те, що досі не вирішено питання про виплату інвалідам стипендії у розмірі 100 карбованців, передбаченої Постановою Ради Міністрів СРСР. Заради справедливості слід відзначити, що присутні в залі старші товариші розцінили безплідні спроби О. Іващенко як безпомічність та невміння вирішувати ділові питання, спираючись на офіційні органи і широку громадськість. Одразу ж відзначимо, що прийнята на зборах постановка була доповнена пунктом: надати конкретну допомогу воїнам-інтерна-

ціоналістам у всіх їх справах.

Цікавим, принциповим і конструктивним був виступ О. С. Степанової, яка розповіла про життя та громадську роботу ветеранів війни і праці, що пішли на пенсію — а їх 180 чоловік; про конкретні заходи, яких слід вжити, щоб не на словах, а на ділі допомогти людям, що потребують допомоги. Справедливо говорила Ольга Сергіївна про неувагу молоді до колишніх факультетських викладачів, які пішли на пенсію. Але це — одна з причин того, що і комітет комсомолу не проявляє належної активності у контактах з ветеранами. Зокрема, О. С. Степанова запропонувала, щоб університетська команда КВН дала добродійний концерт, кошти від якого були б використані для надання ветеранам матеріальної допомоги. Чудова ідея, і можна тільки пошкодувати, що вона не спала на думку молодим лідерам.

Про формування у молоді патріотичного почуття говорив І. Г. Батюк. На думку М. І. Абрамова, сьогодні до студентів уже не можна йти зі старим багажем. Він запропонував також створити певну матеріальну базу для постійної допомоги ветеранам. Р. О. Файтельберг висловив думку, що університетські ветерани не по-

винні замикатися лише в атмосфері свого учбового закладу. Університет повинен бути флагманом у місті в усіх добрих починаннях. І цьому, в силу можливостей, повинні сприяти і ветерани.

Робітник С. А. Ушарович, партійний стаж якого через три місяці становитиме 50 років, говорив про обов'язок ветерана завжди займати чіткі ідейні позиції і проявляти ленінську принципи у всіх справах перебудови.

Секретар парткому В. Анищук запевнив ветеранів, що всі ініціативи, добрі починання знайдуть найактивнішу підтримку у партійного комітету.

У роботі зборів ветеранів взяли участь: ректор університету І. П. Зелінський, голова ради ветеранів Центрального району м. Одеси генерал-майор у відставці В. М. Осипов, голова комісії ветеранів по роботі із студентською молоддю при Одеській секції Комітету ветеранів війни генерал-майор у відставці К. С. Котенко.

Обраний новий склад ради ветеранів кількістю 28 чоловік, а також делегати на конференцію ветеранів Центрального району м. Одеси і кандидати від університету до складу районної ради ветеранів війни і праці.

Головою ради ветеранів ОДУ знову обраний Г. Є. Дядякін, заступниками голови — І. М. Сирота та М. Т. Ольшевський, секретарем ради — О. С. Бойко.

М. УСПЕНОВ.

АНОНС: В ОДНОМУ З НАСТУПНИХ НОМЕРІВ «ЗНК» ЧИТАЙТЕ ІНТЕРВ'Ю З РЕКТОРОМ ІНСТИТУТУ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА, ГОЛОВОЮ РАДИ РЕКТОРІВ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ ПРОФЕСОРОМ В. П. БОРОДАТИМ.

М. М. ЗЕЛЕНЕЦЬКИЙ

Микола Михайлович Зеленецький (1859—1923), видатний російський ботаніко-географ, народився у Нижньому Новгороді, у дворянській сім'ї. З відзнакою закінчив гімназію і в 1881 р. вступив на природничо-математичний факультет Петербурзького університету. У зв'язку з погіршенням стану здоров'я змушений був переїхати в Крим, і в 1884 р. перевестися на аналогічне відділення Новоросійського університету.

Закінчивши університет із ступенем кандидата природничих наук в 1887 р., Микола Зеленецький обирається хранителем ботанічного кабінету. В наступні роки він активно займається науковою роботою, бере участь у різних форумах природодослідників, проходить стажування у найкрупніших університетах Західної Європи. Повернувшись до Одеси, займається також і педагогічною діяльністю, обирається лаборантом, потім одержує звання приват-доцента.

В 1900 році М. М. Зеленецький знайомиться з ботанічними садами і музеями природознавства Італії та Франції.

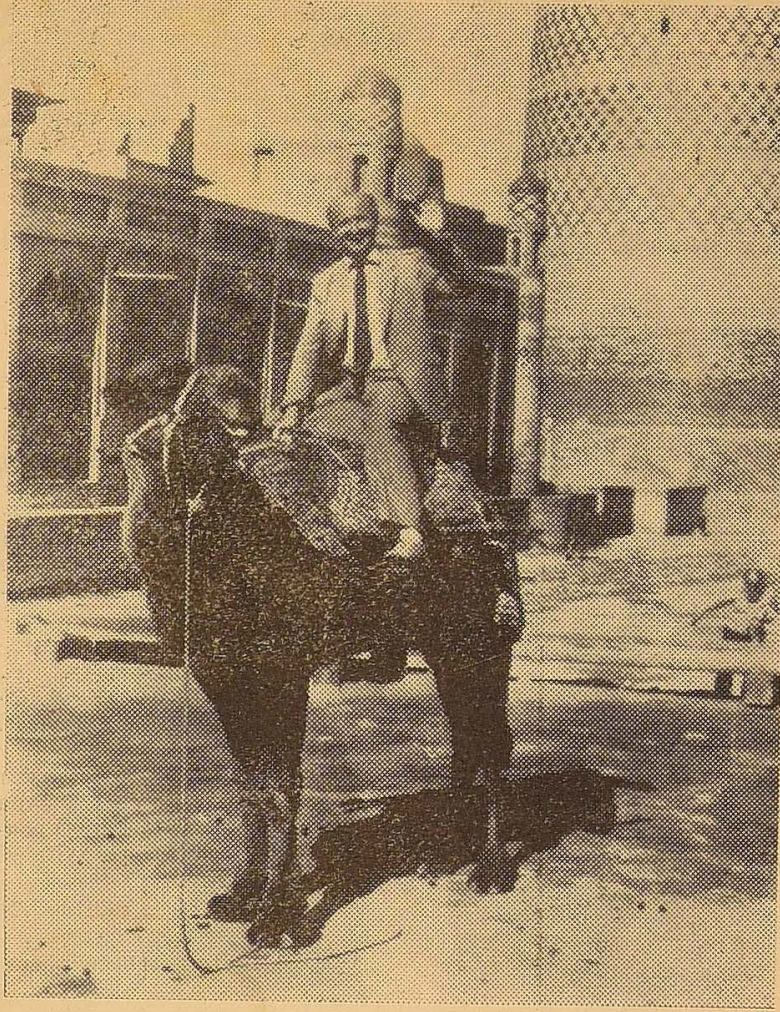
У ці роки він здійснює чимало експедиційних досліджень, пов'язаних, перш за все, з вивченням флори Кримського півострова, формує колекцію в 9 тисяч гербарних аркушів, придбану Нікітським ботанічним садом.

Справжній російський інтелігент, людина прогресивних поглядів, М. М. Зеленецький вітає революцію 1905 року. Під час революційних подій він організовує у своїй квартирі перев'язочний пункт для поранених учасників боїв. В 1907 р. був арештований за зберігання нелегальної літератури і висланий з Одеси. Повернувшись йому дозволили тільки через рік.

У подальшому професор Зеленецький завідує ботанічним кабінетом і ботанічним садом університету. В 1916 р. стає членом ініціативної групи, а в 1917 р. — організатором сільськогосподарського інституту. Після встановлення Радянської влади в Одесі Микола Михайлович активно працює в Інституті народної освіти, першим завідувачим кафедрою ботаніки

Г. ПЕРЛОВ.

Мистецтво спілкування

Телеглядачі зі стажем, безсумнівно, знають передачу «Атеїстичні діалоги» та її ведучого доцента ОДУ Павла Львовича Каушанського. Близкучий лектор, ерудит, він завоював повагу різних аудиторій в численних містах країни! Людина невсидюча і діяльна, Павло Львович виступав з лекціями у 12 містах Узбекистану, за що нагороджений грамотою товариства «Знання» Узбецької РСР.

Звичайно ж, не залишають байдужими лекції П. Л. Каушанського і студентів. За кожною лекцією — багаторічна робота, величезний досвід спілкування з аудиторією. З аудиторією, яка не прощає промахів, чуїно реагує на найменші зміни соціального клімату, вимагає від оратора творчої самовіддачі, енциклопедичних знань, чіткої реакції.

Успіху в цьому спілкуванні з людьми чималою мірою сприяє жива участь ученого-практика в роботі над тими чи іншими науковими проблемами. У Павла Львовича понад 60 друкованих робіт, в тому числі чотири монографії. Успішно захищають дисертації його учні.

Іншим і не уявляє собі життя ця невтомна людина: педагог, учений, пропагандист.

Ю. ВІНОГРАДОВ.

запрошення до розмови

ХТО НАМ ЗРОБИТЬ ПЕРЕБУДОВУ?

Професор Вадим Мовсесович Адамьян у бесіді з кореспондентом «ЗНК» (стаття «Зупинитися. Оглянутися», «ЗНК» від 9 грудня 1988 р.) в числі багатьох інших зачепив і проблему перебудови університетського життя.

Ми повертаємося до Статуту університету, виборів ректора та декана, студентського самоврядування, вільного відвідання лекцій і вважаємо це нововведенням тому, що тривалі роки ми були позбавлені цих демократичних прав.

Але сьогодні, використовуючи старі форми, ми вкладаємо у них новий зміст. Країні потрібен новий спеціаліст. Творчий. Ініціативний. Діловий. Інтелектуальний. Інтелігент — непримиренний борець за правду. За істину. Його неможливо підготувати «давно забутими, старими» і нині діючими схемами. Для цього потрібен новий зміст і нові методи нашої роботи.

За ініціативою студентів 24 лютого на геолого-географічному факультеті буде проводитися конференція з проблем перебудови навчання.

Публікуємо тези доповіді голови учбово-методичної комісії ГГФ доцента І. О. Одинцова, які становитимуть основу дискусії.

«ЗНК» сподівається, що з питань, порушених у тезах, висловлять свою думку і студенти, і викладачі.

1. Викладач і студент разом планують учбовий процес з кожної дисципліни. Викладач перед читанням курсу знайомить студента з метою, завданням, змістом, обсягом, учбово-методичним забезпеченням, способами, прикладами, що пропонуються для реалізації поставленої мети. Разом із студентом розподіляє бюджет часу: на лекції, семінари, лабораторні заняття, самостійну роботу. Встановлює строки і форми поточного та рубіжного контролю. Складений графік учбового процесу стає основним регламентуючим документом для студента, викладача, кафедри, деканату, ректорату. Зміни можливі лише після обоюдно узгодження.

2. Викладач зобов'язаний ознайомити студента з підручниками, посібниками і складеними ним для даної дисципліни учбово-методичними матеріалами: цільовими вказівками та змістом кожної лекції, семінарського заняття, завданнями для самостійної роботи, контрольними питаннями, програмою та методичними вказівками до ділової гри, ігрового семінару, лабораторної роботи, переліком дидактичних матеріалів за темою, формою звітності і способами поточного та рубіжного контролю.

Після завершення вивчення дисципліни, складання заліка та іспиту студентом проводиться анонімний аналіз змісту, обсягу учбового матеріалу, ефективності методики та прийомів проведення всіх форм занять і контролю.

3. Після ознайомлення студента з комплексом учбово-методичних матеріалів з дисципліни він самостійно обирає форму навчання. Право вільного відвідання лекцій повинно бути диференційованим. Для студентів першого та другого курсів, які вивчають основні базові дисципліни, вільне відвідання повинно бути винятком. Відвідання семінарів та лабораторних занять — обов'язкове.

Для старших курсів можлива така регламентація занять: обов'язкове відвідання семінарів, лабораторних та практичних занять і вибірковість відвідання лекцій; вибіркове відвідання всіх форм занять; навчання за індивідуальним планом (при цільовій підготовці — з першого курсу, для решти — з третього курсу).

Кожна з цих форм навчання повинна забезпечуватися відповідним рівнем учбово-методичної літератури.

4. Виховання творчих та організаторських здібностей, ініціативності та діловитості потребує часу.

Студента неможливо навчити всього. Скоротити аудиторний час можна за рахунок перегляду учбових програм. Замість нинішнього вивчення «Що? Де? Коли?» повинно переважати навчання «Як? Чому?».

Нормативне тижневе аудиторне навантаження визначене для I—II курсів 28—24 години, для III—V — 24 години. Багато це чи мало? Для того, щоб викласти всю передбачену програмою інформацію, часу мало. Для того, щоб сту-

дент вивчив частину матеріалу самостійно, у нього, також часу не вистачає. Але якщо значну частину лекцій замінити активними (ігровими) семінарами, на яких виробляється вміння і набуваються навички, встановлюються взаємозв'язки, взаємозалежності між процесами, явищами, тобто дотримується принцип «Як? Чому?», — цей час може бути достатнім. А коли самостійна робота студента стане основою його трудової діяльності у вузі, зростає роль індивідуальних форм навчання за рахунок скорочення аудиторних занять. Студент буде навчатися так, як нині працюють аспіранти.

5. З спеціальних дисциплін вважаю можливим застосовувати циклову форму навчання. Тижневе навантаження по дисципліні у межах циклу 8—12 годин. Викладач спільно зі студентами складає розклад занять. Іспити та заліки про-

водяться після закінчення циклу. Екзаменаційна сесія скоротиться до мінімуму або усунеться взагалі. За рахунок цього можна продовжити кожний семестр на 2—3 тижні, зимові канікули на 1—2 тижні, тобто одержати додатковий фонд в 25—30 тижнів за 5 років навчання.

Рубіжний (семестровий) контроль знань, умінь та навичок повинен бути переважно автоматичним, як середня оцінка поточної успішності (не менше 8—10 оцінок). Екзамен проводиться за бажання студента підвищити свою оцінку.

За всіх видів контролю студенту дозволяється користуватися всіма матеріалами самопідготовки.

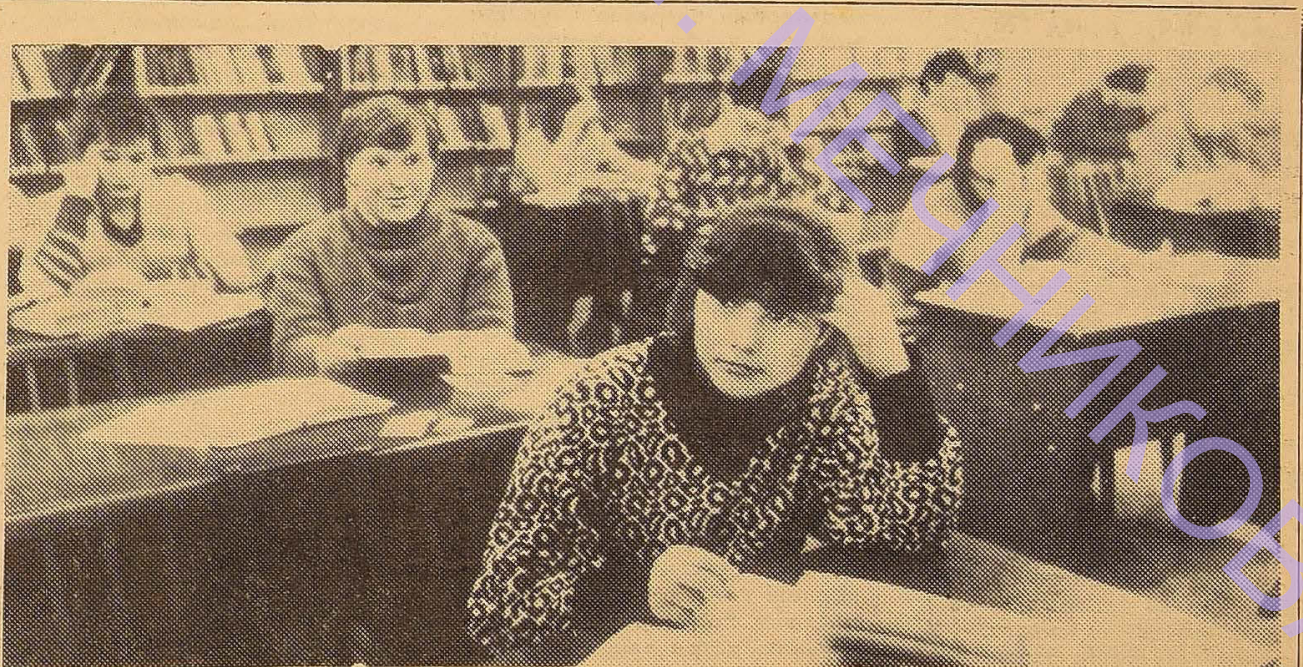
6. В університетському житті необхідно відродити культ праці — культ навчання. Це повинно охопити всіх — і тих, кого навчають, і тих, хто навчає та обслуговує навчання. На виробництві творчість, діловитість знайшли матеріальне втілення. Там «перекури» самоліквідувалися.

У вузі необхідні свої важелі. Творчу роботу, діловитість, ініціативність, винахідливість студентів необхідно заохочувати. Це може виражатися у підвищеній (мобільній) стипендії, регулярних преміях (ректора, НДЧ, профкому та інших фондів), поліпшених побутових умовах (самостійна кімната в гуртожитку), пільгах

поділ на роботу, матеріальну забезпеченість, побутові блага та ін. Змагальність у навчанні стане природною потребою життя вузу. Підвищеною увагою у вузі повинні бути оточені відмінні і хороші студенти.

7. Творча ініціатива, діловитість, ентузіазм викладача також повинні заохочуватися. Методична активність, розробка нових методик, форм, способів і прийомів навчання, на якій витрачаються роки напруженої праці, виконуються викладачами понад навантаження, за рахунок особистого часу — необхідно створити умови, що стимулювали б цю важливу роботу викладача.

8. Головною турботою студентського самоврядування повинна бути основна діяльність студента — навчання. Нині студент одержав право нарівні з викладачем брати участь в організації учбового процесу у складі факультет-

У дні сесії в одному із залів наукової бібліотеки ОДУ.

Фото В. ПАЩУКА.

на отримання профспілкових (безплатних) путівок для лікування, відпочинку, екскурсій, відраження на навчання за кордон, у столичний вуз та ін.

Після навчання у вузі молодий спеціаліст, крім диплому, повинен отримати ділову рекомендацію: підготовлений для науково-дослідницької роботи, може бути організатором, керівником колективу, може бути виконавцем. Відповідним повинен бути і роз-

ської та університетської вченої ради.

Самоврядування може і повинно здійснювати поточний контроль виконання самостійних та аудиторних занять, консультацій. Результати повинні враховуватися нарівні з контролем викладача. Ці обов'язки повинен по чергово виконувати кожен студент групи.

Форму контролю студенти визначають самостійно.

БАТЬКИ І ДІТИ... КВН

16 січня відбулося засідання ради КВН університету. Батьки великої команди в особі Е. А. Чечельницького, Я. А. Гельмана, І. Є. Шевченка та С. А.

та геолога - географічного факультетів і відповідно механіко-математичного і біологічного.

Команди будуть боротися

Осташка повідомили ряд приємних новин представникам факультетських команд.

Перша серйозна новина полягає в тому, що півфінал першості ОДУ серед факультетських команд відбудеться у великому актовому залі університету в середині березня.

Путівки в фінал розіграють між собою команди фізичного

за повною кавенівською програмою, яка включає 15 конкурсів: привітання, розминку, домашнє завдання, конкурс капітанів та два інші конкурси, про які «засновники» поки що мовчать. Крім того, журі оцінюватиме оформлення залу командами і реакцію болільників.

Що стосується тематики зу-

стрічей, то перша називається «Обличчя друзів» з усіма наслідками, що виходять звідси, а друга — «Все про кіно», з якої наслідків буде не менше. Команди вже отримали сценарії зустрічей, запевнили, що будуть готуватися. І справді розпочали підготовку, але поки що — до сесії.

Друга новина, яку повідомив нам один із засмучених «батьків» великої команди Я. А. Гельман, принесла факультетським ентузіастам ще більше моральне задоволення, змішане із злорадістю. Виявляється, не тільки вони вже знають, на що вб'ють наступний семестр. Справа в тому, що днями команда КВН ОДУ отримала від головної молодіжної редакції ЦТ запрошення на участь у відкритті сезону Ігор 1989—1990 рр. Відкриття буде відзнято у Москві 2 чи 3 березня. У якій формі буде ця участь — поки що ніхто не знає. Серед жартівливих гіпотез з цього приводу найбільший сміх викликає ідея суперкубка між фіналістом 1987 р. командою КВН ОДУ та нинішнім фіналістом командою КВН НДУ.

До речі, команди КВН поки що не до жартів, підготовка розпочнеться днями. Залишається тільки побажати команді великих успіхів.

В. ЄСАУЛЕНКО.

III курс істфаку.

Фото Є. Краснопольського.

Валентина Єгорівна Сербіна

17 січня передчасно, на 51 році життя, після тяжкої тривалої хвороби померла Валентина Єгорівна Сербіна, викладач кафедри російської мови Одеського держуніверситету.

Валентина Єгорівна присвятила Одеському університету все своє життя. Після закінчення філологічного факультету вона працювала на кафедрі російської мови — спочатку старшим лаборантом, потім асистентом. Працювала сумлінно — викладала російську мову на підготовчому відділенні, на філологічному факультеті та на факультеті романо-германської філології, керувала курсовими та дипломними роботами. В останні роки — перемагаючи тяжку серцеву хворобу — вона написала для студентів ряд добротних методичних розробок та вказівок з російської мови та діалектології. Її цікавили актуальні проблеми російсь-

кої діалектології, питання міжмовної та міждіалектної взаємодії. Вона вивчала лексичні та синтаксичні особливості російської говірки рідного села Сергіївки Миколаївської області, виступала на республіканських та всесоюзних конференціях з цікавими доповідями з питань російської діалектології, протягом багатьох років керувала діалектологічною практикою студентів. У студентську аудиторію завжди йшла з готовністю і радістю. Вона любила студентів, і студенти любили її.

Валентину Єгорівну відзначала незвичайна душевність, чуйність, увага до радощів і прикроців своїх колег та студентів.

Світла пам'ять про Валентину Єгорівну Сербіну назавжди залишиться в наших серцях.

Колектив кафедри російської мови.

реклама

Одесское бюро

путешествий и экскурсий

предлагает вниманию поклонников активного отдыха новые автобусные маршруты ВЫХОДНОГО ДНЯ по Молдавии: в Кишинев, Бендеры, Рыбницу, Бельцы, Кагул, Дубоссары, Оргеев.

Стоимость путевки от 10 до 45 рублей в зависимости от количества дней питания, проживания, экскурсий.

Выезды оформляются по желанию заказчика не только для тех, кто отдыхает в субботу и воскресенье, но и в будни, для работающих по скользящему графику.

Коллективные заявки принимаются в секторе маршрутов выходного дня ежедневно с 9 до 18 часов, кроме субботы и воскресенья.

* * *

Путешествия в специальных туристских поездах ОДЕССКОГО БЮРО ПУТЕШЕСТВИЙ И ЭКСКУРСИЙ пользуются большой популярностью, особенно когда маршрут приходится на праздничные дни и построено так, что днем туристы совершают экскурсии по достопримечательным местам, ночью осуществляют передвижение.

ПРИБРЕТАЙТЕ путевки на турпоезд-89 с 6 по 9 марта по маршруту: Одесса—Львов—Брест—Одесса. Цена путевки — 65 рублей.

ПОМНИТЕ! Наша путевка — лучший подарок женщинам к празднику! Принимаются коллективные заявки.

* * *

ИСПОЛЬЗУЙТЕ ТУРИСТИКЕ ПЕЗДКИ ОДЕССКОГО БЮРО ПУТЕШЕСТВИЙ И ЭКСКУРСИЙ ОТ 2-х до 4-х дней КАК ВЫСШУЮ ФОРМУ ПОощРЕНИЯ ЗА УСПЕХИ В РАБОТЕ!

Самолеты, поезда быстро доставят Вас — в Москву, Рустави, Брест, Юрмалу, Калининград, Волгоград, Андижан, Тернополь—Львов, Черкасы—Киев, Симферополь—Севастополь, Ивано-Франковск—Яремчу, Львов—Маняву, Киев, Луцк—Брест в течение всего года на выходные и праздничные дни!

В стоимость путевки входит проезд, питание, проживание, экскурсионное обслуживание.

В зависимости от вида транспорта и количества дней цена путевки 65—160 рублей.

Принимаются коллективные заявки от организаций. Приходите к нам по адресу: 270028, г. Одесса-28, ул. Б. Хмельницкого, 62, комната № 13.

Звоните по телефону 33-68-31, сектор маршрутов выходного дня.

Вас приглашает зал периодики

ЖУРНАЛЬНЫЕ ПРЕМЬЕРЫ — 1988, СЕНТЯБРЬ — НОЯБРЬ.

Адамович А. Дублер. Дружба народов. — 1988. — № 11.
Афанасьев А. Последний воин. Москва. — 1988. — № 8—10.

Беглов Г. Досье на самого себя. Нева. — 1988. № 9, 10.
Бредбері Р. Смерть — діло самотнє. Всесвіт. — 1988. — № 9—11.

Бурлацкий Ф. После Сталина: Заметки о политической оттепели. Новый мир. — 1988. — № 10.

Волгогонов Дм. Триумф и трагедия: Политический портрет И. В. Сталина. Октябрь. — 1988. — № 10, 11.

Вулф В. На маяк. Новый мир. — 1988. — № 9, 10.
Гроссман В. Добро Вам! (Из путевых заметок). Знамя. — 1988. — № 11.

Записки императрицы Екатерины Второй. В мире книг. —

1988. — №№ 8, 9, 10.

Знаменский А. Без покаяния. Север. — 1988. — № 10.

Калинина А. По образу и подобию. Дружба народов. — 1988. — № 9—11.

Кестлер А. Спящая тьма. Нева. — 1988. — № 7, 8.
Кондратьев В. Что было... Знамя. — 1988. — № 10.

Косачевский В. Последствие к роману: из записок адвоката. Москва. — 1988. — № 10.

Ларина А. М. Незабываемое. Знамя. — 1988. — № 10, 11.
Соловьев Вл. Когда был оставлен русский путь и как на него вернуться. Наше наследие. — 1988. — № 12.

Стреляный Ан. Последний романтик. Дружба народов. — 1988. — № 11.

Стругацкий А., Стругацкий Б. Град обреченный. Нева. — 1988. — № 9, 10.

Цендлер Р. Прощай, моя савица. Подъем. — 1988. — №№ 8, 9, 10, 11.

дозвілля-справа серйозна

Спортивний бридж

На початку листопада минулого року на дошці оголошень у приміщенні університету на Пролетарському бульварі з'явився стенд з незвичною назвою: «Бридж? Бридж!» Ця подія, яка ще не оцінена по достоїнству історією, стала відправною точкою у створенні першого і єдиного у світі бридж-клубу Одеського державного університету. Відтоді з кімнати 208, що знаходиться в гуртожитку № 7, лунають малозрозумілі для невтаємничених людей слова. «Одна тrefа! Два безкозирі! Контра! Пас! Віст зліва! У нього ренонс у піках! Імпасуй короля! сам імпасуй!». У цій кімнаті грають ...в карти!

Так! Спортивний бридж—інтелектуальна спортивна картонна гра. Всесвітня федерація бриджу налічує понад 120 мільйонів членів і за чисельністю займає третє місце після футболу і шахової. Регулярно проводяться чемпіонати світу і Європи. Один раз на чотири роки «бриджіві олімпіади». Бридж—обов'язковий предмет у школах деяких країн (Англія, Бельгія, Швеція). Грати в бридж — престижно, вміти грати в бридж — це престижніше. Все це та багато іншого вам розкажуть у 208-й кімнаті гуртожитку № 7.

Як створювався бридж-клуб? Група ентузіастів побувала у нещодавно відкритому міському бридж-клубі. Його засідання проходять по суботах у клубі залізничників. Виникла ідея — створити свій клуб як філіал міського. У профкомі студентів пішли назустріч, виділивши приміщення колишнього шахового клубу. Було почеплено оголошення і клуб розпочав свою роботу.

Звичайно, в клубі не все йде гладко. За півтора місяця в

ньому побувало кілька десятків чоловік. Деякі приходили лише один раз, інші затримувалися дозше, але сьогодні можна констатувати: інтелектуальний рівень бриджу виявився багатьом не до снаги. Хоча правила його прості, як, наприклад, у шахах, але так як і в шахах тут мало тільки знання правил для того, щоб уміти грати в бридж. Потрібна підготовка, потрібні знання, логічні здібності орієнтуватися у заплутаних ситуаціях. Велику роль відіграє знання психології, та й математики тут чимало.

У даний час у постійному складі клубу всього 3 пари. Але це, як кажуть, тільки початок. Перший набір. І вже є успіхи. Наш студент Олег Черняков уже двічі з різними партнерами виграв турніри міського клубу, заробляючи залікові очки на розряд.

Треба сказати й про перспективи. Бридж-рух у Радянському Союзі зараз у стадії піднесення. Бридж-клуби ростуть наче гриби після дощу. Першість, природно, у прибалтійських міст (Таллін, Тарту, Рига), Москви та Ленінграда. Існує вже спортивна класифікація бриджистів, проводяться всесоюзні турніри. На них місцеві бридж-клуби делегують своїх кращих гравців. Одеський не буде винятком. По суті ми піонери бриджу. Переконаний, що наші діти будуть так природно захоплюватися бриджем, як ми сьогодні захоплені комп'ютерами, викликаючи подив старшого покоління, котре свого часу не було ознайомлене з цими розумними машинами.

Останнім часом преса часто друкує інформацію про бридж. Матеріали з цієї теми з'являлися також в «Извести-

ях», «Комсомольской правде», «Науке и жизни», була замітка в «Вечерней Одессе».

Які проблеми у нашого клубу? Перш за все — відсутність реклами. Про нас мало хто знає. Ми запрошуємо всіх. Деякі елементи бриджу співпадають з усім відомим преферансом, тому ми запрошуємо, всіх преферансистів. Приходьте до нас усі, хто вважає логічне тренування розуму одним із найбільш корисних занять у вільний час. Бридж — гра для будь-якого віку, національностей, факультетів, кафедр, курсів і, зрозуміло, для будь-якої статі. У нашому клубі є всі умови для озолодіння початковими навичками гри. Міський клуб допомагає нам перекладною літературою з соціалістичних країн. Бридж дуже добре розвинутий у Болгарії, Чехословаччині, Угорщині, а поляки навіть ставали чемпіонами світу. Атмосфера в клубі доброзичлива, товариська. До нас на засідання приходять і члени міського клубу, молоді і старші. Зараз ми збираємося двічі на тиждень — у середу з 19.00 та в неділю з 16.00. Регулярно у клубі влаштовуються чаювання, інколи навіть із цукром (звичайно, за талонами Всесвітньої федерації). Зазирніть до нас, подивіться: сподобається — залишитесь. Бридж у перекладі з англійської — міст. Міст між людьми, міст довір'я і дружби.

До речі, ви знаєте, з яким рахунком закінчилася остання традиційна щорічна зустріч між палатою лордів Великобританії і конгресом США? Приходьте, розповімо...

С. АГАПОВ,
студент IV курсу мехмату.

ПИШІТЬ НАМ: 270057, Одеса-Центр вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ: Одеса, вул. Радянської Армії 24, 1-й поверх, кімната, 9.

ДЗВОНІТЬ: тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.